

	Tays nuorisopsykiatria	Kuntien el-johtoiset nuorisopsykiatriset työryhmät	Kuntien ei-el-johtoiset mt-työryhmät, peruspalveluiden eri vaihtoehdot
Päihdehäiriöt F10-19	Taysin erikoissairaanhoidon tasoisen psykiatrisen häiriön hoito kuten muilla riveillä kuvataan huomioiden kuitenkin hoitomotivaation mahdolliset rajoitukset	Erikoissairaanhoidon tasoisen psykiatrisen häiriön hoito kuten muilla riveillä kuvataan huomioiden kuitenkin hoitomotivaation mahdolliset rajoitukset	Päihdehakuksen nuoren tukeminen päihteettömyyteen arjen kehitysympäristöissä, lastensuojelun tukitoimet päihteettömyyden turvaamiseksi, erikoistuneet päihdepalvelut ongelman vakavuuden mukaan motivaatioon mahdollistamalla tavoilla
Skitsofreniaryhmän psykoosit F20-29	Perustellusti epäillyn ensipsykoosin diagnostiset tutkimukset, osastohoito psykoosin takia, psykoosiin sairastuneen nuoren akuuttihoito ja vakauttava hoito, kuntoutuksen suunnittelu ja käyntiin saattaminen	Muihin häiriöihin ja stressitilanteisiin liittyvät lyhytkestoiset/ vaimentuneet psykoosioireet, psykoosipotilaan jatkohoito/ kuntoutuksen seuranta akuutti- ja vakauttavan hoidon jälkeen lääkeseurantoihin	Erikoissairaanhoidon konsultaatio on paikallaan, jos nuorella ilmenee psykoosioireita, mutta hoitovastuu säilyy kunnan palveluissa, jos konsultaatiossa tai diagnostisessa arvioissa esh-tasolla ei ole todettu psykoosisairautta
Vakavat mielialahäiriöt f30-39	Psykoottiset mielialahäiriöt Toistuvia osasto- tai tehostetun avohoidon jaksoja vaativat vakavat mielialahäiriöt Psykoterapian toteuttaminen sen vaatiessa niin vahvaa moniammatillista tukea, ettei KELA/ostopalveluterapia ole mahdollinen	Muut nuorten depression hoitoketjun mukaiset erikoissairaanhoidon tasoiset potilaat Psykoterapiatarpeen ja -soveltuvuuden arvio, psykoterapiaan ohjaaminen ja kuntoutuspsykoterapian seuranta Depression lääkeshoidon aloitukset alle 16-vuotiailla Taysin palveluiden jälkeinen jatkohoito vaikeasta vakavasta mielialahäiriöstä toipuville lääkeshoidon seurantoihin	Lievät ja keskivaikeat masennustilat, masennuksena ilmenevät sopeutumishäiriöt Lääkeshoidon seuranta toipuvilla ja kuntoutettavilla mielialahäiriöpotilailla 16 vuotta täyttäneiden mahdollinen lääkeshoidon aloitus ja toteutus Psykoterapioiden seuranta jatkolausuntoihin Erikoissairaanhoidon palveluiden jälkeinen jatkohoito vaikeasta vakavasta mielialahäiriöstä toipuville lääkeshoidon seurantoihin
Ahdistuneisuushäiriöt f40-49	Vaikeiden ahdistuneisuushäiriöiden vakauttava hoito tilanteissa, joissa ahdistuneisuushäiriöön liittyy vakavaa itsetuhoisuutta	Muu erikoissairaanhoidon tasoisen ahdistuneisuushäiriöiden hoito Ahdistuneisuushäiriöpotilaan psykoterapiatarpeen ja -soveltuvuuden arvio,	Ahdistuneisuutena ilmenevät sopeutumishäiriöt, elämäntilannekriiseihin liittyvä ahdistuneisuus Kuntoutuspsykoterapian seuranta

	Ahdistuneisuushäiriöt, joissa tarvitaan toistuvasti osasto- tai tehostetun avohoidon jaksoja	psykoterapiaan ohjaaminen ja kuntoutuspsykoterapian seuranta	Ahdistuneisuusongelmiin liittyvän syrjäytymisriskitilanteen hoito varmistamalla koulunkäynti ja muilla arjen aktivoivilla toimilla
Somatoformiset f50-59	Monen erikoisalan yhteistyötä vaativien anoreksioiden hoito alaikäisillä Toistuvia osastohoito- tai tehostetun avohoidon jaksoja vaativien syömishäiriöpotilaiden hoito Erikoissairaanhoidon kriteerit täyttävän syömishäiriöpotilaan hoito komorbiditeettien komplisoimassa tilanteessa Edellä mainitun potilasryhmän moniammatillista tukea edellyttävät psykoterapiat Toiminnallisten häiriöiden diagnostiikka ja hoito yhteistyössä somaattisten erikoisalojen kanssa	Erikoissairaanhoidon tasoiset syömishäiriöt nuorilla, kun tilanne ei kuitenkaan ole vasemmalla kuvatus kaltainen Psykoterapiatarpeen ja -soveltuvuuden arviointi, psykoterapiaan ohjaaminen ja kuntoutuspsykoterapian seuranta	Lievät syömishäiriöt, muihin häiriöihin liittyvät syömishäiriöoireet, erikoissairaanhoidon jälkeinen jatkoahoito ja seuranta yksilöllisesti suunniteltuna
f60-69 persoonallisuushäiriöihin viittaava oireilu	Epävakaasti oireilevan nuoren hoito akuutisti epävakaassa vaiheessa (jossa saatetaan tarvita osasto- ja tehostetun avohoidon jaksoja) Edellä mainitun potilasryhmän psykoterapia tilanteissa, joissa terapia edellyttää laaja-alaista moniammatillista tukea Antisosiaalinen persoonallisuushäiriökehitys ei ole hoidettavissa nuorisopsykiatrian keinoin; erotusdiagnostiset tutkimukset epäselvissä tilanteissa	Epävakaasti oireilevan nuoren hoito muissa eshtasoisissa tilanteissa Psykoterapiatarpeen ja -soveltuvuuden arvio, terapiaan ohjaaminen ja sen seuranta, kun psykoterapia yksityissektorilla on mahdollinen	Epävakaasti oireilevan nuoren vakaana pysymistä tukeva hoito erikoissairaanhoidon konsultaatiovastaauksen tai jatkoahoito-ohjeiden pohjalta Psykoterapian seuranta
F70-79	Psykiatrisen hoidon tarpeen arviointi ja hoidon toteuttaminen tai sen tukeminen konsultaatioin nuoren kapasiteetin mahdollistamalla tavalla vaikeissa häiriöissä (skitsofreniaryhmän ja mielialapsykoosit)	Kuten vasemmalla	Supportiivinen hoito ja arjen kuntouttavan tuen varmistaminen

F80-89	<p>Diagnostiikka ja erotusdiagnostiikka nuorisopsykiatrisen erikoissairaanhoidon kriteerit muun häiriön takia täyttävillä nuorilla tai nuoren toimintakyvyn ollessa vakavasti alentunut *ellei nuorella ole psykiatrista häiriötä tai vakavaa toimintakyvyn laskua, autismin kirjon tutkimukset eivät kuulu julkisen terveydenhuollon palveluvalikoimaan lainkaan Erikoissairaanhoidon tasoisten häiriöiden hoito kuten muilla riveillä on kuvattu Konsultaatiot autismin kirjon nuorten mahdollisesti muille vahingollisissa kehityksellisissä vaikeuksissa (seksuaalisuus, väkivalta)</p>	Autismin kirjolla olevien nuorten esh-tasoisten psykiatristen häiriöiden hoito muilla riveillä kuvastusti	<p>Lievien ja keskivaikeiden psykiatristen häiriöiden hoito autismin kirjon kontekstissa Autismin kirjon nuorten lievän/ keskivaikean toimintakyvyn laskun edellyttämät tukitoimet peruspalveluissa Autismin kirjon nuorten nuoruusiän kehitystehtävien etenemisen tukeminen (osallisuus, koulunkäynti)</p>
F90-99	Tämän diagnoosiryhmän häiriöt ilman itsessään vakavia psykiatrisia komorbiditeetteja eivät kuulu Taysiin	Tämän diagnoosiryhmän häiriöiden hoidon työnjako kunnissa sovitaan kuntakohtaisesti tarjolla olevien palveluiden perusteella	Nämä häiriöt kuuluvat ensisijaisesti perustasolle
<p>Diagnoosiryhmistä riippumattomia erityiskysymyksiä, joissa saatetaan harkita erikoissairaanhoidon lähettämistä/ konsultaatiota</p>	<p>SERI-väärinkäytöksen ilmi tulo</p> <ul style="list-style-type: none"> - somaattisten tutkimusten osalta kuten seri-tukikeskus ohjeistaa - olemassa olevaa mielenterveydellistä hoitosuhdetta ei tule katkaista, tarvittaessa tiivistetään kontaktia - jos nuorella on jo jokin mt-hoitokontakti mutta tilanne vaikuttaa Taysin palveluja edellyttävältä, konsultoi ensin, jotta punnitaan lisäarvo vs. haitat jo alkaneen hoitosuhteen katkaisemisesta - jos nuorella ei ole mielenterveydellistä hoitokontaktia asian tullessa ilmi, hoidon tarpeen arvioon ja hoitoon ryhdytään tapahtuman ja oireilun vakavuuden edellyttämällä palvelujärjestelmän tasolla; oireettomia ei tarvitse hoitaa, mutta on varmistettava, että he osaavat tarvittaessa hakeutua mt-avun piiriin <p>Nuori on syyllistynyt vahingoittavaan seksuaalikäyttäytymiseen, epäily vakavasta mielenterveyden häiriöstä</p> <ul style="list-style-type: none"> - rikostutkinta ja lastensuojelun interventiot asianmukaisesti - psykiatrinen akuuttihoito psykiatrisen oireilun vakavuuden mukaan - seksuaalitekoon liittyvä erityinen psykiatrisen hoidon tarpeen arvio: elektiivinen lähete EVAn poliklinikalle <p>Vakavaan henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelun/ uhkan ilmi tulo</p> <ul style="list-style-type: none"> - rikostutkinta ja lastensuojelun interventiot asianmukaisesti - vakavan psykiatrisen häiriön epäilyn ilmetessä psykiatriseen hoitoon ohjaaminen oireilun vakavuuden mukaisella tavalla 		

Nuori ei mene kouluun

- koulunkäynnistä kieltäytymisen syyt ovat useimmiten sosiaalisia ja ne tulee hoitaa peruspalveluiden aktiivisin interventioin
- jos ilmiön taustalla on käytöshäiriöryhmän (f90-99) ongelmia, ne eivät kuulu erikoissairaanhoidon
- oppimisen vaikeudet koulunkäymättömyyden taustalla tulee tunnistaa ja niiden edellyttämä pedagoginen tuki tarjoa perustason palveluissa
- jos ongelman ydin on se, ettei nuori pysty lähtemään kotoa, tarvitaan kotiin jalkautuvien peruspalveluiden tukea
- jos ongelman ydin on koulun sosiaalisissa suhteissa, asiaa tulee työstää koulussa
- jos ongelman ydin ovat perheen olosuhteet, asia kuuluu sosiaalipalveluiden piiriin
- jos ilmiön taustalla on ahdistuneisuushäiriö, sitä tulee ensisijaisesti hoitaa kunnan nuorten mielenterveyspalveluissa, ja sen lisäksi voidaan tarvita edellisissä kohdissa mainittuja asioita
- edellä luetellut toimet tulee saattaa täytäntöön myös siinä tapauksessa, että nuorella on neuropsykiatrinen perusongelma

Nuori pohtii sukupuoltaan

Palveluvalikoimaneuvosto antoi kesäkuussa 2020 suosituksen, jonka mukaan alaikäisten sukupuoli-identiteetin perusteella käynnistettävien fyysisten, sukupuoliominaisuuksia muuntavien hoitojen aloittamisessa tulee noudattaa suurta harkintaa, koska tutkimusnäyttö alaikäisenä aloitetuista fyysisistä hoidoista on niin vähäistä ja puutteellista, että hoitoja on pidettävä kokeellisina. Sukupuoltaan problematisoivan nuoren tulee saada tukea kehitykselleen ja mahdollisuus reflektoida identiteettikokemustaan peruspalveluissa. Jos nuorella on samanaikaisia psykiatrisia häiriöitä, niihin tulee tarjota hoitoa tavanomaisen hoidonporrastuksen mukaisesti. Keskitettyihin erityisyksiköihin sukupuoli-identiteetin tutkimuksiin ja mahdollisten fyysisten hoitojen harkintaan tulee ohjata vain nuoret, joiden kokemus fyysisiä hoitoja edellyttävästä sukupuolen kokemuksesta on pitkäaikainen ja vakaa eikä osoittaudu kehitysvaiheelle tyypilliseksi identiteettipohdinnaksi ja kun nuoren identiteetti- ja persoonallisuuskehitys muutoin on vakaa ja mahdolliset psykiatriset häiriöt hoidettu tasapainoon niin, että laaja-alainen identiteettitutkimus on mahdollinen ja voimavarat hoitoihin riittävät. Alaikäisen huoltajien näkemys asiasta selvitettävä ennen lähettämistä, huoltajien tiedettävä lähetteestä.